

Dr.Said Afghani

د مولانا سعيد افغاني : آزاده ، ټولنيزه، علمي ، فرهنگي او نشراتي ارگان ته ښه راغلاست !

نوښته : مولانا داکتر محمد سعيد « سعيد افغاني »

تاريخ نشر : 15 جنوري 2014 م

اِخْتِلاَفَاتُ مَذَاهِبِ

در عصر محمد صلی الله علیه وسلم و صحابه کرام مردم می توانستند در باره دین اسلام ، اشتباهات خود را رفع و اصل دین اسلام را بیاموزند .
مگر؛ در عصر ما بعد ایشان نظریه اختلافات زیادیکه در تفسیر و تأویل بمیان آمد و حوادث و قضایای متنوعی پدید آمد چنانچه در استنباط و استخراج احکام ان از کتاب و سنت صعوبت احساس میگردید. بناً ؛ ائمه و مجتهدین اسلام کوشیدند حقیقت نصوص دین اسلام را روشن ساخته در استنباط و استخراج مسایل حیاتی مردم از کتاب و سنت معاونت نمایند .

جای شکی نیست که از ائمه و مجتهدین صالح اختلافات مذاهب بمیان آمده و در بین این اختلافات چهارمذهب « حنفی، مالکی، شافعی، و حنبلی » هم مختلف بوده .
مگر؛ حقیقت این است که این همه اختلافات، اختلافات جزئی و فرعی بوده که تنها در طرز تطبیق دین اسلام بمیان آمده نه در ایجاد راه مستقل از دین اسلام .
بناً ؛ از جهت تقدیم معلومات مزید میخوایم عوامل و اسباب اختلاف را در بین مردم ، عموماً در بین اتباع دین اسلام ، خصوصاً قرار ذیل شرح دهم.

عوامل و اسباب همه اختلافات مردم عموماً :

چنانچه اشکال و صور مردم مختلف بوده ، همچنان افکار مردم در بین خود اختلاف دارند و نظر به اختلاف استعداد ها و شرایط زنده گی اختلافات متنوع بعمل آمده که اکثر مناشی اختلافات مردم قرار ذیل است.

- ۱- غموض و صعوبت موضوع در ذات خود.
- ۲- اختلافات مردم در تمایل ، شهوت و مزاج.
- ۳- اختلاف پروگرامها و احتیاجات زنده گی مردم.
- ۴- تقلید گذشته گان.

- ۵- اختلاف منابع تفهیم و اختلاف استعدادات فردی و اجتماعی و مدنی مردم.
 ۶- حب ریاست ، سلطه و ایجابات مسایل سیاسی و دیپلوماسی .
 ۷- وقوع حوادث و انقلابات

اسباب و عوامل مهم اختلافات مسلمانان :

- ۱- استنباط معاملات روز مره مردم از احکام شرعی.
  - ۲- بحث افراطی در مسایل غامضه دین .
  - ۳- قصص و اسرانیلیات و خرافات.
  - ۴- ورود متشابه در قرآن کریم.
  - ۵- ترجمه کتب فلسفه غیر اسلامی به عربی.
  - ۶- مجاورت مسلمانان باهل دیانات قدیمه و داخل شده بعض آنها در اسلام و حال اینکه با خود بعضی افکار و اخلاق دیانات سابق را اعاده داشتند.
  - ۷- اختلافات تباہ کن مسلمانان در مسایل خلافت و امامت.
  - ۸- خود سری و خود خواهی.
  - ۹- فخر به نسبت و جاه و جلال و مراعات احساسات ناجیز قومی .
- از جهت همین اسباب و عوامل در بین مسلمانان اختلافات زیاد رو داد و فرقه های « شیعه ، خوارج، قدریه ، جبریه ، بوالهوسان » بمیان آمدند که به اثر آن « معتزله ، اشاعره ، ماتریدیه و سلفیه (اهل حدیث) » بنام دفاع از دین اسلام فعالیتها نمودند و فقها و محمد ثین اسلام دین اسلام را تحقق و تدقیق کرده ، طوریکه می توانستند حقیقت اسلام را روشن تر ساختند.

اختلافات مسلمانان را راجع به مسائل عقیدوی ، سیاسی و فقهی چه طور فکر میکنید.

حقیقت مسلم است که مسلمانان واقعی در بین خویش راجع به خداوند(ج) و رسالت محمد (ص) و آنچه متواتر ثابت شده ، اختلافات نداشته ، زیرا همه آنها قرآن کریم را کتاب مقدس مسلمان و معجزه نبی صلی الله علیه وسلم و آنچه با حادیث متواتر ثابت شده عقیده و عمل داشتند و در فرضیت فرایض اسلام (نماز ، زکات ، حج ، روزه) و دستاتیر اجتماعی و مسایل اخلاقی و قواعد عامه میراث اختلاف نمیکردند.

و همچنان اختلافات آنها در یکی از اساسات اسلام نبوده و نه آنچه واضع در دین اسلام ثبوت داشت بلکه همه آنها قتل(کشتن بی موجب) ، نوشیدن شراب ، خوردن گوشت خنزیر و مردار حاصل کردن مال به غدر و خیانت و ضائع کردن وقت در کارهای تخریبی و مفساد اجتماعی حرام میدانستند. واقعاً اختلافات آنها در ارکان اساسی اسلام و منافع عامه نبوده بلکه در مسایل فرعی بمقصد استفاده صحیح از احکام اسلام بوده چنانچه میگویند :

اختلافات فقهی در بین انمه اسلام ، خدمتی بهتری برای پیروان اسلام کرده زیرا اینگونه اختلافات در واقع برای فهم مفید و بهتری کتاب و سنت و دین اسلام راه را مفتوح گذاشته میخواهد در راه تطبیق قوانین اسلامی مشکلات را حل سازند.

واقعاً اگر این نوع اختلافات نمی بود مسلمانها در مضیقه و تکلیف می افتیدند. میگویند تمام اختلافات مسلمانان قرار ذیل به سه قسم است :

- ۱- اختلافات سیاسی که راجع به خلافت و امامت داشتند چنانچه از خوارج و شیعه بمیان آمده .
- ۲- اختلافات فقهی که در مسائل فرعی اسلام از امام ابوحنیفه ، امام مالک ، امام شافعی و امام احمد بن حنبل و غیره بمیان آمده.

۳- اختلافات عقیده وی که بنام دفاع از اسلام از معتزله، اشاعره و ماتریدیه بمیان آمده . خواننده گان گرامی تذکر تفصیلی از اختلافات مسلمین ايجاب کتاب بزرگی را میکند . بناً ؛ از تفصیل اختلافات مسلمین صرف نظر نموده ، میخوایم همه شما را به آن اراده و افکار اسلامی که جمهور مسلمانان با آن اتفاق دارند ، متوجه سازیم.

- امام عبدالقاهر بن طاهر بغدادی اسفرائینی که در سال (429 هـ- 1037م) فوت شده و عالم بزرگ بوده ارکان و اصول متفق علیها مسلمین را چنین شرح میدهد:
- 1- عقیده به ثبوت حقائق و علوم زیرا انکار ازین منجر باتکار از الله تعالی و انکار رسل و انکار تمام ادیان آسمانی و علوم حیاتی و مدنی میگردد.
  - 2- علم بحدوث جمع آنچه غیر از الله (ج) بوده از قبیل اعراض و جواهر.
  - 3- معرفه و شناختن آن ذاتیکه پیدا کننده عالم و تمام مخلوقات است و معرفه اسماء و صفات ذاتی و ازلی او.
  - 4- شناختن عدل و کلمه الله (ج)
  - 5- شناختن رسل و انبیاء.
  - 6- معرفه معجزات انبیاء و کرامت اولیاء.
  - 7- شناختن آن ارکان شریفه اسلامی که امة اسلامی با آن اتفاق دارند.
  - 8- شناختن احکام متعلقه با امر و نهی و تکلیف.
  - 9- عقیده معاد.
  - 10- شناختن فلسفه خلافة ، امامه و شروط زعامه .
  - 11- شناختن احکام اجمالی ایمان و اسلام.
  - 12- شناختن روش اولیاء و پرهیزگاران مخلص اسلام و مراتب آنها.
  - 13- شناختن طرز و روش کفار و اصل هوا و هوس مسلمانان باید واقف باشند. که در جهان چه اوضاع بوده و حرکت بشر بکدام طرف است و ایجابات امروزه چه میخواید .

پس بدین اساس باور کنید که اسباب و عوامل پسمانی مسلمانان از جانب احکام دین اسلام نبوده بلکه عامل یگانه غفلت مسلمین از دستتایر اساسی اسلام و روش نا عاقلانه بعضی رجال دین و اوضاع سیاسی غیر معقول و ناعاقبت اندیشانه مردم داران و رهبران مسلمین بوده .
ورنه دستتیر اساسی اسلام گاهی هم مخالف اختراعات و اکتشافات امروزه نبوده، بلکه میخواید باید پیروان اسلام جدوجهد کرده از قواء و استعدادها و منابع حیاتی و ثروتی خود استفاده لازم نمایند.

ادامه دارد

*****

داکتر سعید افغانی

۱۳۵۰ هجری شمسی - کابل - خیرخانه مینه

www.said-afghani.org - بارگشت به صفحه اصلی